

InDret

*L'acció de regrés de les companyies asseguradores a la
jurisprudència: l'aplicació de l'art. 43 de la Llei del
Contracte d'Assegurança*

Begoña Arquillo Colet
Advocada
Bufet Castelltort

Working Paper núm: 121
Barcelona, gener de 2003
www.indret.com

Abstract

Les asseguradores poden exercitar una acció de regrés contra el causant del dany per a recuperar la indemnització que han pagat al perjudicat. En els darrers temps, el nombre de casos d'accions de regrés que ha conegut el Tribunal Suprem espanyol s'ha incrementat notòriament. D'altra banda, les Audiències Provincials espanyoles fa anys que resolen un nombre important de casos d'accions de regrés, però aquests plets també han augmentat quan es tracta de reclamacions contra l'Administració Pública.

Aquest article analitza els pressupòsits de l'acció de regrés, principal motiu de discussió davant els Tribunals, alhora que tracta breument de la correcció dels arguments utilitzats, a la llum dels fonaments que fan que l'acció de regrés de les companyies asseguradores sigui, en línees generals, beneficiosa socialment. Això s'il·lustra amb els casos més destacables de la jurisprudència del Tribunal Suprem espanyol: des de la controvertida STS, 3a, 6.3.1985 que va permetre que algunes companyies asseguradores recuperessin els 12.020.242 € (2.000.000.000 de pessetes) que havien pagat com a indemnització per l'enfonsament del vaixell "Urquiola", fins algunes molt més recents –però també polèmiques–, en matèria d'assegurances d'incendi, com la STS, 1a, 24.1.2002, o en altres casos de danys a vaixells: STS, 3a, 27.9.2001 ("Ciudad de Badajoz"), STS, 3a, 9.4.2002 ("Isla de Hierro"), STS, 3a, 16.5.2002 ("Mar Egeo").

Sumari

- [Introducció](#)
- [L'acció de regrés és beneficiosa socialment?](#)
- [Qüestions essencials de la jurisprudència recent sobre l'acció de regrés](#)
 1. [El dret de crèdit de l'assegurat contra el tercer responsable del dany](#)
 2. [El pagament de la indemnització: pressupòsit i límit de l'acció de regrés](#)
 3. [La prescripció](#)
 4. [Una breu referència als casos resolts per les Audiències Provincials](#)
- [L'acció de regrés contra l'Administració Pública](#)
- [Bibliografia](#)
- [Taules de jurisprudència citada sobre l'art. 43 de la Llei del Contracte d'Assegurança](#)

• *Introducció*

Les companyies asseguradores de danys espanyoles, igual que a la resta d'Europa, poden recuperar la indemnització que han pagat al perjudicat per diferents vies. La primera d'elles, i sens dubte la més utilitzada, és exercitar una acció de regrés contra el causant del dany. El fonament normatiu d'aquesta acció es troba en el primer paràgraf de l'art. 43 de la [Llei 50/1980, de 8 d'octubre, del Contracte d'Assegurança](#) (BOE núm. 250, 17.10.1980):

“El asegurador, una vez pagada la indemnización, podrá ejercitar los derechos y las acciones que por razón del siniestro correspondieran al asegurado frente a las personas responsables del mismo, hasta el límite de la indemnización”.

Aquesta possibilitat de recuperar la indemnització és característica de les assegurances de danys o indemnitzatòries; en canvi, no ho és de les assegurances de persones, ja que les asseguradores només poden recobrar les despeses d'assistència sanitària, però no la resta de conceptes que solen incloure aquestes pòlisses (mort, incapacitat permanent, incapacitat temporal o subsidi per hospitalització), segons l'art. 82 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#).

L'acció de regrés contra el causant del dany no és l'única possibilitat que ofereix la [Llei del Contracte d'Assegurança](#), per a què l'assegurador recuperi la indemnització que ha pagat. Existeixen altres vies: a) el dret de repetir contra l'assegurat en cas de dol o d'inoposabilitat d'excepcions al tercer perjudicat que exercita l'acció directa a l'assegurança de responsabilitat civil (art. 76 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#), que ja resultarà familiar als lectors d'*InDret* (en el treball [Danys dolosos i assegurança](#), Fernando GÓMEZ POMAR i jo vam tractar breument d'aquest dret de repetició i vam comentar la jurisprudència recent); b) l'acció de reemborsament a l'assegurança de caució (art. 68 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#)), que estableix que “[t]odo pago hecho por el asegurador deberá serle reembolsado por el tomador del seguro”. Un bon exemple d'aplicació d'aquesta acció es pot trobar a la **STS, 1a, 9.12.1997** i també a la **STS, 1a, 7.4.1992**, que diferencia clarament aquesta acció de la que analitzem en aquest treball.

L'exercici pràctic d'aquesta acció de regrés per les companyies asseguradores ha plantejat alguns problemes, que es tracten en aquest article a partir de les sentències més rellevants dels darrers anys. A les pàgines següents s'estudien els aspectes que han estat analitzats pel Tribunal Suprem espanyol (concretament en algunes sentències recents, dictades durant els anys 1998-2002, comparant-les amb algunes sentències anteriors) i que fan referència als pressupòsits per a què s'exercitin accions de regrés. No obstant això, abans de fer-ho, s'exposen els fonaments de l'acció de regrés, de manera que ens permeti judicar la correcció de les decisions adoptades pel nostre Tribunal Suprem. Finalment, es fa una breu referència a l'acció de regrés contra l'Administració Pública, atès que ha tingut un increment molt notable a la jurisprudència de les Audiències Provincials espanyoles a partir de l'any 1997 i a la importància d'alguns casos que han arribat al Tribunal Suprem durant els dos darrers anys.

Algunes qüestions es deixen al marge d'aquest treball, com la naturalesa jurídica d'aquesta acció o les discussions terminològiques que ha provocat -aquí optem pel terme acció de regrés, perquè és el més utilitzat per les companyies asseguradores, juntament amb el terme “recobro”-. Tampoc no es tracta amb detall el deure de l'assegurat de no perjudicar la subrogació, ni els límits de l'acció, ja que aquestes qüestions no han plantejat problemes a l'aplicació pràctica davant els nostres Tribunals. N'hi ha prou amb recordar que “*el asegurado será responsable de los perjuicios que, con sus actos u omisiones, pueda causar al asegurador en su derecho a subrogarse*” (art. 43.2); i que, segons el paràgraf 3 de l'art. 43, l'acció no es pot dirigir contra “*ninguna de las personas cuyos actos u omisiones den origen a responsabilidad del asegurado, de acuerdo con la Ley*” ni “*contra el causante del siniestro que sea, respecto del asegurado, pariente en línea directa o colateral dentro del tercer grado civil de consanguinidad, o sea padre adoptante o hijo adoptivo que convivan con el asegurado*”, amb dues excepcions: l'existència de dol o que el causant del dany estigui emparat per una pòlissa de responsabilitat civil (el lector interessat en aquestes qüestions pot consultar GÓMEZ CALERO, 1982, pàgs. 745-759; SÁNCHEZ CALERO, 2001, pàgs. 716-737; TATO PLAZA, 2002, pàgs. 58-69, 181-204, 277-296).

• ***L'acció de regrés és beneficiosa socialment?***

L'acció de regrés de la companyia asseguradora contra el causant del dany no és obligatòria i l'entitat asseguradora o el Consorci de Compensació d'Assegurances (com declara la **STS, 1a, 27.10.1999**) poden escollir si l'exerciten o no. En molts casos, però, la companyia asseguradora decideix exercitar-la.

L'explicació es troba en què les asseguradores han descobert en aquestes accions una bona manera d'obtenir recursos suplementaris: les companyies asseguradores de danys espanyoles més destacades i que encapçalen el ranking *No vida* -un sector amb un increment en volum de primes de l'any 2002 d'un 11% en relació a l'any anterior -, (segons les dades disponibles en el "*Almacén de Datos del Seguro*", en la seva darrera actualització corresponent al tercer trimestre de 2002, <http://www.icea.es>), "*Mapfre Mutualidad*", "*Allianz*", "*Axa Aurora Ibérica*", "*Zurich España, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A.*", y "*Winterthur Seguros Generales*" exerciten freqüentment accions de regrés i utilitzen les quantitats obtingudes per augmentar les reserves tècniques (quantitats per garantir el compliment de les obligacions que han contret amb els seus assegurats), aspecte essencial a la comptabilitat de les entitats asseguradores.

Les raons per a justificar aquesta acció de regrés són, fonamentalment, tres:

- a) el tercer responsable assumeix la seva obligació de rescabalar el dany: si l'assegurador pot exercitar una acció de regrés contra ell, això l'incentiva a adoptar mesures de precaució correctes;
- b) evita que l'assegurat que té diferents drets de crèdit (contra el seu assegurador, contra el causant del dany i contra la companyia asseguradora d'aquest) es pugui enriquir utilitzant-los al mateix temps;
- c) permet disminuir el cost de les primes de l'assegurança.

Les dues darreres raons són una conseqüència que l'acció de regrés permet distribuir el risc entre l'assegurador i l'assegurat millor que altres alternatives. En definitiva, l'acció de regrés és beneficiosa socialment perquè deixa en una posició millor a tots els agents socials implicats: l'assegurador o perjudicat perquè cobra ràpidament la indemnització i la companyia asseguradora perquè pot obtenir recursos suplementaris (en aquest sentit, vegeu SYKES, 2001, pàgs. 383-399, que defensa que un contracte d'assegurança perfecte ha de tenir clàusules de subrogació).

Aquestes raons també resultaran familiars als lectors d'*InDret*: el treball de Fernando GÓMEZ POMAR, [Collateral Source Rule](#), analitza, entre altres temes, la utilitat de la regla de la subrogació de les companyies asseguradores privades en el cas de pluralitat de mecanismes indemnitzatoris en el dret laboral, i conclou que la regla de la subrogació és beneficiosa (respecte a altres possibles opcions legals com l'acumulació o la deducció) si la judiquem segons dos factors: tant des del punt de vista de la prevenció del dany (el causant ha de fer front al pagament de tota la indemnització) com de la cobertura del risc (la subrogació incentiva la víctima potencial a contractar assegurança i, a més, no acumula quantitats procedents de fonts diferents de compensació). Sobre les justificacions exposades, vegeu també ABRAHAM, 1990, pàgs. 204-208; GÓMEZ POMAR, 2002, pàgs. 1-32; PRÖLS, 1998, pàgs. 446-471; REDJA, 1992, pàgs. 73-76; SÁNCHEZ CALERO, 2001, pàgs. 717-720; TATO PLAZA, 2002, pàgs 35-57; VAUGHAN, 1992, pàg. 168.

Amb aquests arguments es superen totalment les crítiques que qüestionaven la regulació legal vigent i que afirmaven que si els asseguradors de danys, que ja havien rebut una prima, recuperaven les indemnitzacions pagades estaven cobrant dues vegades pel mateix concepte. Amb tot, encara

existeixen alguns problemes difícils de resoldre, especialment en els supòsits de la infrassegurança. Segons l'art. 30 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) si “la suma assegurada es inferior al valor del interès, el assegurador indemnitzarà el dany causado en la misma proporción en la que aquélla cubre el interés asegurado”. En aquest cas, l'acció de regrés pot perjudicar l'assegurat: si el causant del dany no pot pagar totalment la indemnització –per exemple, per ser insolvent- allò que s'obtingui serà repartit entre l'assegurador i l'assegurat de manera proporcional al seu interès respectiu.

D'altra banda, aquesta acció de regrés s'ha imposat en el Dret Comparat (§ 67 VVG, [Versicherungsvertragsgesetz](#) -Vom 30. Mai 1908 (RGBl. S. 263)-; art. 1916 del [Codice Civile italià](#); i a les pòlisses d'assegurances nord-americanes –justament va ser la pràctica asseguradora dels Estats Units la que va introduir la subrogació per la via del contracte d'assegurança perquè beneficia els asseguradors i els assegurats-, en termes molt semblants als de la norma espanyola.

El Tribunal Suprem espanyol ha conegut uns quants casos d'accions de regrés de companyies asseguradores. No és freqüent que les reclamacions de les entitats asseguradores arribin al Tribunal Suprem, però en el cas de l'acció de regrés no es dona, a més, el motiu principal que frena les entitats asseguradores a seguir la via de la cassació.

Si preguntéssim a una companyia asseguradora perquè prefereix no reclamar davant el Tribunal Suprem, probablement ens donaria una raó: els interessos de demora previstos per l'art. 20 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#). El paràgraf 4rt d'aquest article estableix que: “La indemnización por mora [...] consistirá en el pago de un interés anual igual al del interés legal del dinero vigente en el momento en que se devengue, incrementado en el 50 por 100; estos intereses se considerarán producidos por días, sin necesidad de reclamación judicial. No obstante, transcurridos dos años desde la producción del siniestro, el interés anual no podrá ser inferior al 20 por 100”. La jurisprudència de les Audiències Provincials sobre la liquidació d'interessos, malgrat que encara és molt vacil·lant, comença a unificar els criteris: determina que el 20% del principal s'aplicarà al període de meritament posterior als dos primers anys, atès que els interessos es meriten dia a dia. Així es pronuncia la **Interlocutòria AP de Balears, Secció 3a, 3.3.2000** i la **Interlocutòria AP de Burgos, Secció 3a, 15.9.2000**, amb alguna excepció destacada que aplica el 20% des del *dies a quo*, com la **Interlocutòria AP de Lleida, Secció 7a, 30.7.1999**. Malgrat la jurisprudència que determina, basant-se en el principi “*in illiquidis non fit mora*”, que no existeix mora de l'asseguradora fins que hi hagi una quantitat líquida (que serà la de la demanda només si és la que finalment es concedeix; si la quantitat concedida per la sentència és diferent de la reclamada, els interessos es meriten des de la data de la sentència) **STS, 1a, 21.10.1986; STS, 1a, 20.2.1988; STS, 1a, 26.2.1989; STS, 1a, 5.3.1990; STS, 1a, 14.2.1992; STS, 1a, 11.5.1994; STS, 1a, 19.6.1995; i STS, 1a, 21.3.2000**, les companyies asseguradores prefereixen no arriscar-se a una condemna elevada per interessos, atès que moltes Audiències Provincials computen els interessos des de la data del sinistre (**Interlocutòria AP de València, Secció 7a, 3.7.2000**; i **Interlocutòria AP de València, Secció 7a, 6.10.2000**). Com que l'asseguradora ja ha pagat al perjudicat, no es donen els problemes derivats dels interessos de demora en els supòsits de fet que donen lloc a l'acció de regrés.

• ***Qüestions essencials de la jurisprudència recent sobre l'acció de regrés***

1. El dret de crèdit de l'assegurat contra el tercer responsable del dany

El primer pressupòsit per a què la companyia asseguradora pugui exercitar una acció de regrés és l'existència d'un dret de crèdit de l'assegurat contra un tercer que sigui responsable –com a autor o perquè existeix una norma que li imposa aquesta responsabilitat per fet aliè- del dany. L'exercici del dret de l'art. 43 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) no eximeix la companyia asseguradora de provar els elements constitutius de l'acció de responsabilitat extracontractual i la negligència del demandat. Generalment, el perjudicat es dirigirà contra el seu assegurador per obtenir el rescabament del dany i serà l'assegurador qui hagi de provar en un procés l'existència de responsabilitat civil.

En aquest sentit, la **STS, 1a, 24.1.2002** va resoldre un conegut cas d'acció de regrés: la sentència no detalla els fets que la varen motivar, només sabem que un incendi en un magatzem va causar danys greus a una Comunitat de Propietaris de Vigo, que estava coberta per una pòlissa d'assegurança de danys amb l'entitat "*Aegón, Unión Aseguradora, S.A.*".

La companyia asseguradora "*Aegón*" es va dirigir contra Juan Manuel VC, Conseller delegat de "*Pesquera Vaqueiro, S.A.*", societat titular del magatzem on es va produir l'incendi, per a reclamar 24.396.621 pessetes (146.626'64 €). La SJPI núm. 3 de Vigo de 22.5.1995 desestimà la demanda per falta de legitimació passiva; la SAP de Pontevedra de 16.5.1996, encara que revocà la sentència d'instància, desestimà igualment la demanda ja que no s'havia provat la causa de l'incendi i era impossible determinar-ne l'origen. En canvi, el Tribunal Suprem donà la raó a la companyia asseguradora (d'una manera sorprenent perquè no és freqüent que el Tribunal Suprem dicti una resolució a favor d'un assegurador contra les dues instàncies anteriors): estima totalment el recurs de cassació de la companyia asseguradora i concedeix tota la quantitat sol·licitada més els interessos legals des de la data de la interposició de la demanda.

El Fonament Jurídic 4t de la sentència recull l'argument principal del Tribunal Suprem: encara que no hi ha cap prova de quin és l'origen del foc, ni molt menys s'ha provat que es degués a la negligència de la demandada, n'hi ha prou que es provi que l'incendi va ser una causa eficient dels danys causats a la Comunitat i que van ser pagats efectivament per la companyia asseguradora. Aquesta doctrina, que aplica una presumpció de causalitat en el cas de danys causats pel foc, no havia estat aplicada fins ara per afavorir un assegurador que exercia una acció de regrés.

És discutible que la decisió del Tribunal Suprem a la **STS, 1a, 24.1.2002** hagi estat encertada: encara que aquest treball no és el lloc més adient per a tractar-ho, és probable que la regla de la presumpció de causalitat en aquests casos no sigui la que més incentivi els causants del dany a adoptar mesures de precaució.

El canvi de tendència jurisprudencial és palès si analitzem les decisions del Tribunal Suprem d'anys enrere. A la **STS, 1a, 29.12.1993** es resol un cas semblant, encara que els danys són produïts per l'aigua: l'obturació amb una tovallola d'una canonada de desguàs va causar danys greus en un immoble. La companyia asseguradora "*Allianz-Ercos, S.A.*" va reclamar les quantitats abonades a la Comunitat de Propietaris de la finca. A primera instància s'estima la reclamació però la decisió és revocada per la SAP de Barcelona de 6.3.1991 i pel Tribunal Suprem perquè l'asseguradora no havia provat la concurrència de cap acte imputable a la Comunitat de Propietaris demandada.

La presumpció de causalitat per l'existència d'una probabilitat qualificada tampoc no s'aplica sistemàticament a tots els casos de reclamacions per incendi:

Un bon exemple n'és la **STS, 1a, 30.11.2001**, que resol un cas d'incendi per causes desconegudes a l'"Edificio Centro" d'Albacete, que va provocar una filtració de fums en els locals comercials propers amb els corresponents danys a aquests locals i a les mercaderies. Concretament, l'incendi es va produir a l'escala del local d'una societat, "*Drogas Castillo, S.L.*", arrendat a una llogatera que explotava un negoci de perruqueria. L'escala també era utilitzada freqüentment pels treballadors d'un altre negoci de drogueria. Tot això va comportar que s'acumlessin en un plet diferents demandes dels afectats i de les seves asseguradores contra els presumptes causants del dany i les seves companyies d'assegurances. Les dues primeres instàncies desestimen totes les reclamacions per la impossibilitat d'imputar l'incendi a algun dels demandats. El Tribunal Suprem confirma aquesta decisió: "*la determinación del nexa causal no puede fundarse en conjeturas o posibilidades y, aunque no siempre se requiere la absoluta certeza, por ser suficiente (en casos singulares) un juicio de probabilidad cualificada, este juicio corresponde sentarlo al juzgador de instancia*" (FJ 3).

La **STS, 1a, 29.4.2002** és ben diferent: en aquest cas, María Ángeles U.Z. i Leire Margarita A.U. van morir per asfíxia pels fums d'un incendi de l'immoble contigu, les causes del qual van ser desconegudes encara que sembla que va ser propiciat per la gran quantitat de teles que hi havia a

l'immoble. Dos familiars de les mortes van reclamar una indemnització de 20.000.000 de pessetes (120.202,42 €) als presumptes responsables i a la “*Compañía de Seguros y Reaseguros La Estrella, S.A.*”. La sentència de primera instància i el Tribunal Suprem estimen la reclamació (l'Audiència Provincial, en canvi, no la va estimar): encara que les sentències admeten que no s'ha acreditat quina va ser la causa del sinistre, al·leguen que el “judici de probabilitat qualificada” comporta que qui habita un immoble en el qual es produeix un resultat danyós ha de respondre del dany.

Una altra decisió adoptada pel Tribunal Suprem, a la **STS, 1a, 17.10.1998**, també relacionada amb una assegurança d'incendis, és encara més discutible:

El 3 de desembre de 1991, alguns treballadors d' “Aislamientos E., S.A.” van causar un incendi quan treballaven a l'edifici del negoci de Julio R.G. La companyia asseguradora d'en Julio va pagar una indemnització a les seves hereves i es subrogà en la seva posició contra “Aislamientos E., S.A.” i la seva companyia asseguradora de responsabilitat civil, “*Comercial Union, S.A.*”. Aquesta declara que ja havia indemnitzat una de les hereves en una transacció que es va realitzar en un procés penal que es va sobreseure posteriorment (a la pràctica és freqüent que les companyies asseguradores paguin al perjudicat abans que es celebri el judici i que li facin firmar un document en el qual renuncia a les accions civils i penals que li corresponen pel dany). El Jutjat de Primera Instància i l'Audiència Provincial desestimen la demanda. En canvi, el Tribunal Suprem declara que: “*procede acoger la demanda (la culpa de los empleados de Aislamiento E., S.A. no se discute) y que sean las demandadas las que ejerciten en su caso y si creen que procede, las acciones por cobro de lo indebido*” (Fonament Jurídic 2).

Aquesta decisió del Tribunal Suprem estima l'acció de regrés només perquè existeix un dret de crèdit de las hereves de l'assegurat contra el causant del dany (atesa la culpa de l'empresa demandada) però atempta contra un dels fonaments que justifiquen l'existència de l'acció de regrés (evitar la utilització de diferents drets de crèdit per a enriquir-se) i augmenta les despeses de gestió atès que, probablement, hi haurà un segon procés.

Per últim, un altre cas destacable d'exercici de l'acció de regrés en un cas d'incendi es resol a la **STS, 1a, 13.2.2001**. “Valeo España, S.A.” va contractar una pòlissa d'assegurança de danys dels seus béns mobles. A conseqüència d'un incendi, una de les seves societats filials va patir danys a la seva maquinària, que van ser coberts per la companyia asseguradora “*UAP Ibérica Compañía de Seguros Generales y Reaseguros, S.A.*” amb una quantia de 30.986.874 pessetes (186.234,86 €). Després que la societat assegurada firmés el corresponent rebut, l'asseguradora exerceix una acció de regrés per aquesta quantitat contra “Industrias Auxiliares Marteñas, S.A.” (“INAMARSA”) i “Aplicaciones Alimentarias, S.A.” (“APLISA”), com a presumptes causants del sinistre. La SJPI núm. 2 de Martos 18.7.1995 desestima la demanda. La SAP de Jaén, Secció 2a, 26.12.1995 estima el recurs d'apel·lació i concedeix 8.493.574 pessetes (51.047'41 €), part de la quantitat sol·licitada. El Tribunal Suprem desestima els recursos de cassació de les condemnades. Concretament, en relació a l'exercici de l'acció de regrés, defensa la correcció d'aquesta acció, malgrat que els demandats al·legaven que els béns afectats per l'incendi no estaven assegurats o que estaven fóra de les situacions de risc pactades i, per tant, la companyia asseguradora no es podia subrogar en el dret de crèdit de l'assegurat. El Tribunal Suprem considera que els fets provats no es poden debatre a la cassació.

2. El pagament de la indemnització: pressupòsit i límit de l'acció de regrés

En segon lloc, per a què es pugui exercitar una acció de regrés, la companyia asseguradora ha d'haver pagat la indemnització al perjudicat: l'art. 43 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) diu clarament que el dret s'exercitarà “*una vez pagada la indemnización*” i el pagament s'ha de realitzar vàlidament i eficaç. Per això és imprescindible aportar amb la demanda tota la

documentació que acrediti aquest pagament: justament per això, la jurisprudència ha refusat, de vegades, l'acció de regrés de l'assegurador. Un bon exemple n'és la **STS, 1a, 7.5.1993** que resol un cas en què la companyia asseguradora "Asisa" només va aportar una factura i no va facilitar cap prova que acredités el pagament de les despeses d'hospitalització que pretenia recuperar: el Tribunal Suprem declara que no n'hi ha prou amb l'emissió de la factura de qui ha de rebre el pagament; no cal que l'assegurador aportí la pòlissa del contracte d'assegurança però sí un justificant del pagament de la indemnització.

El fet que només s'exigeixi el pagament de la totalitat de la indemnització ajuda a què recentment s'hagin estimat gairebé automàticament diferents accions de regrés, sense que el Tribunal Suprem hagi entrat a valorar-ne el fonament:

- La **STS, 1a, 5.2.1998** resol un cas en el qual la companyia asseguradora "M. Seguros Generales, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A." exercita una acció de regrés contra "Transportes B., S.L." i sol·licita una indemnització de 40.000.000 de pessetes (240.404,84 €) més els interessos corresponents des de la demanda de conciliació. L'empresa demandada realitzava el transport per carretera d'una partida de peces de roba, des d'Itàlia fins Espanya, que van ser robades a Milà.
- Un altre exemple el trobem en el cas que es planteja a la **STS, 1a, 11.10.1999**. La companyia "Iberia" era l'asseguradora de l'automòbil, propietat de Carlos SL, que, a causa d'una avaria, es trobava en els tallers "Keldenich, S.A." (assegurats per "Zurich, S.A."). Mariano MM, mecànic del taller, va sortir a provar el cotxe, i va tenir un accident de circulació (es desconeix com va succeir) que va causar gravíssimes lesions a l'operari que l'acompanyava. La companyia asseguradora "Iberia" va haver de pagar la indemnització i, posteriorment, es va dirigir contra Mariano MM, el taller i la seva companyia asseguradora per a recuperar la quantitat pagada. El Jutjat de Primera Instància i el Tribunal Suprem (però no l'Audiència Provincial) concedeixen la petició de l'asseguradora.

Aquesta jurisprudència supera l'exigència d'altres requisits que, incomprensiblement, s'havien sol·licitat anys enrera: en el cas resol't per la **STS, 1a, 20.11.1991**, el recurrent en cassació al·legava que l'asseguradora es subrogava en unes accions que corresponien al seu assegurat, però que aquest no era el propietari del vaixell sinistrat. La sentència afirma, en el seu Fonament Jurídic 3r, que "*no basta que se haya realizado aquel pago [de la indemnització] sino que es necesario que el asegurado acredite, como elemento constitutivo de su pretensión, que el asegurado fue perjudicado por el siniestro y no hay fundamento en los autos para tal afirmación*". La necessitat d'aquest requisit addicional anava en contra de la legislació d'assegurances, que en cap moment demana que es provi el perjudici de l'assegurat.

D'altra banda, l'extensió de l'acció de regrés queda limitada per l'import pagat per l'assegurador al perjudicat: no pot anar més enllà de la quantitat pagada. Tampoc no inclou els interessos establerts a l'art 20 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#). Aquest aspecte té una importància especial, atès que el precepte esmentat estableix un percentatge molt alt (com ja he assenyalat a l'apartat anterior del treball) i que una companyia asseguradora de danys pot actuar contra la companyia asseguradora de responsabilitat civil del causant del dany: ni tan sols en aquest cas es concediran els interessos que estableix la legislació d'assegurances. El motiu al·legat per la jurisprudència és encertat: l'assegurador que reclama per subrogació no té la condició estricta de perjudicat -l'acció canvia des del punt de vista subjectiu-.

En el cas resol't per la **STS, 1a, 8.6.2001**, la companyia asseguradora "Axa, Gestión de Seguros y Reaseguros, S.A." actuava amb èxit contra "Cahispa, S.A." i va aconseguir que li retornés la indemnització pels danys de la maquinària transportada en el remolc assegurat, però no va poder aconseguir els interessos moratoris que estableix la legislació d'assegurances.

3. La prescripció

En tercer lloc, malgrat que l'art 43 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) no regula el tema, l'acció de regrés s'ha d'exercitar abans que hagi transcorregut el termini de la prescripció. Quin és, però, aquest termini? En aquest sentit, convé destacar en aquestes línies que aquesta acció de regrés no entra dins l'art. 23 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) que disposa que: [I]as acciones que derivan del contrato de seguro prescribirán en el término de dos años si se trata de seguros de daños [...]”, perquè no es tracta d'una acció derivada directament del contracte d'assegurança: el tercer, responsable del sinistre, no té cap vinculació amb el contracte.

El termini de la prescripció, per tant, dependrà de la naturalesa que tingui el dret que correspon a l'assegurat davant el tercer responsable (vegeu GÓMEZ CALERO, 1982, pàgs. 745-752; SÁNCHEZ CALERO, 2001, pàgs. 720-721 i 727; TATO PLAZA, 2002, pàgs. 205-208 i 269-275).

Això és una primera conseqüència que l'acció de l'assegurador té la mateixa naturalesa i règim que la de l'assegurat, però que canvia especialment des del punt de vista subjectiu. Una segona conseqüència és el règim d'excepcions: el tercer pot oposar les mateixes excepcions que hagués oposat l'assegurat sempre que derivin de la relació amb caràcter objectiu i no siguin purament personals. En relació al problema de les excepcions, malgrat que és molt discutit per la doctrina, gairebé no existeix jurisprudència en el marc de l'art. 43 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#).

La **STS, 1a, 25.5.1999** tracta d'un cas en què un incendi en un magatzem del moll de transatlàntics del Port de Pasaia va causar danys a 2.392 bales de pasta de celulosa per un import de 51.142.399 pessetes (307.372 €). En aquest cas, la companyia exercita una acció de regrés per a recuperar la indemnització que havia pagat per un valor de 35.365.882 pessetes (212.553'23 €). El demandat al·lega l'excepció de la prescripció, que és estimada correctament pel Tribunal Suprem, atès que ha transcorregut el termini d'un any de l'acció indemnitzatòria de l'assegurat, segons l'art. 952.2 del [Codi de Comerç de 1885](#): “Prescribirán al año: [...] las acciones sobre entrega del cargamento en los transportes terrestres o marítimos, o sobre indemnización por sus retrasos y daños sufridos en los objetos transportados, contado el plazo de prescripción desde el día de la entrega del cargamento en el lugar de su destino, o del [día] en que debía verificarse según las condiciones de su transporte”.

4. Una breu referència als casos resolts per les Audiències Provincials

Les Audiències Provincials espanyoles han conegut un nombre important de casos d'accions de regrés de companyies asseguradores: les bases de dades de jurisprudència permeten accedir a més de 150 casos. Amb tot, aquestes bases de dades no recullen totes les sentències que existeixen, i això comporta que, el seu nombre sigui encara molt més alt.

En aquestes sentències es repeteixen les mateixes qüestions que es troben a la jurisprudència del Tribunal Suprem. Per això, a tall d'exemple, recollim les sentències més destacables de les Audiències Provincials de Barcelona i de Madrid dels darrers cinc anys.

- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 20a, 15.7.1998** declara procedent l'acció de regrés de la companyia asseguradora “*Mutua Madrileña Automovilista*” en un cas d'accident de circulació: es compleixen tots els requisits establerts per la Llei (pagament efectiu de la indemnització i existència d'un dret de crèdit de l'assegurat).

- La **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 12a, 3.9.1998** no permet que la companyia asseguradora “*Allianz-Ras Seguros y Reaseguros, S.A.*” exerceixi una acció de regrés, atès que l’acció havia prescrit.
- La **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 16a, 7.9.1998**, en un cas d’accident de circulació, no concedeix a “*Winterthur*” el 20% d’interessos de demora contra la companyia asseguradora contrària.
- La **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 12a, 17.11.1998** resol un cas de danys causats per filtracions d’aigua i estima l’acció de regrés de la companyia asseguradora contra la Comunitat de Propietaries i diverses companyies asseguradores, atesa la negligència de l’esmentada Comunitat.
- La **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 12a, 29.12.1998**, en canvi, no estima l’acció de regrés de la companyia asseguradora “*La Estrella*”: tot i que s’havia pagat una indemnització, aquesta no derivava del contracte d’assegurança, sinó que es tractava d’un pagament de favor a causa d’una transacció amistosa entre la companyia asseguradora i l’assegurat.
- La **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 13a, 30.4.1999** també desestima l’acció de regrés de “*Catalana Occidente, S.A.*” contra l’asseguradora del presumpte causant del dany perquè considera que el tercer no era el veritable responsable dels danys i, per tant, no existia un dret de crèdit de l’assegurat.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 9a, 19.7.1999** estima l’acció de regrés de l’asseguradora en un cas d’accident de circulació, atès que en el procediment ha quedat acreditat el pagament de la indemnització del vehicle.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 10a, 5.2.2000** concedeix la indemnització sol·licitada per la companyia asseguradora “*Ocaso, S.A.*” que actuava en via de regrés, en un cas de danys derivats d’un incendi en el qual s’havia acreditat el pagament de la indemnització i la negligència de la societat causant del dany.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 14a, 29.2.2000** estima l’acció de regrés de la companyia asseguradora “*Pelayo*” ja que es compleixen tots els requisits perquè es pugui exercitar.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 11a, 16.3.2000** concedeix l’acció de regrés de la companyia asseguradora de danys però refusa la possibilitat de reclamar el recàrrec de demora (interessos previstos per l’art. 20 de la [*Llei del Contracte d’Assegurança*](#)) contra la companyia asseguradora de responsabilitat civil del causant del dany.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 11a, 16.5.2000** estima l’acció de regrés de “*Winterthur, Sociedad Suiza de Seguros*” amb l’argument que s’ha acreditat el pagament de la indemnització a l’assegurat, derivat d’una pòlissa d’assegurança de transport terrestre.
- La **SAP de Madrid, Sala Civil Secció 11a, 23.6.2000** desestima l’acció de regrés de la companyia asseguradora “*Génesis*” en un cas d’incendi perquè considera que no s’ha acreditat prou la negligència del presumpte causant del dany.

- Per últim, la **SAP de Barcelona, Sala Civil Secció 12a, 25.1.2001** declara la improcedència de l'acció de regrés en un cas d'accident de circulació, atès que no s'havia acreditat el pagament efectiu de la indemnització reclamada.

• *L'acció de regrés contra l'Administració Pública*

Per a finalitzar aquest treball és imprescindible esmentar l'acció de regrés contra l'Administració Pública. Els motius són que el Tribunal Suprem ha resolt uns quants casos destacats en els darrers anys i, a més, aquest és l'únic sector en el qual l'exercici de l'acció de regrés ha augmentat considerablement a la jurisprudència de les Audiències Provincials.

El cas paradigmàtic a la jurisprudència sobre acció de regrés, justament, ha estat –i encara ho és– el cas de l'enfonsament del petrolier “Urquiola”, a causa d'un funcionament anormal del servei públic de l'Institut Hidrogràfic de la Marina: una cartografia marina i una informació sobre el mar i el litoral errònies van provocar el xoc del vaixell petrolier contra una agulla no senyalitzada a les Cartes Nàutiques, a l'entrada del Port de La Corunya, el 12 de maig de 1976 (data anterior, per tant, a la regulació de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#)). Quan el pràctic del port va embarcar a l' “Urquiola” va notar que per estribor vessava una gran quantitat de petroli. Per això, el pràctic i el Capità del vaixell varen tornar a portar el vaixell a alta mar. Durant les maniobres, van reventar uns quants tancs amb sortida de cru i es van produir fortes explosions amb flamerades molt grans que, a més, van incendiar el cru que hi havia al mar. Les enormes explosions van provocar que el Capità i el pràctic es llancesin a l'aigua, encara que finalment només el pràctic va aconseguir salvar-se.

La **STS, 3a, 18.1.1982** qualifica l'assistència que es va donar a l' “Urquiola” com a salvament (es van recuperar 7.712.370 quilos de cru) i reparteix el cru salvat entre diferents persones i entitats.

D'altra banda, María Isabel R.M., vídua del Capità del vaixell, va sol·licitar una indemnització de 10.000.000 de pessetes (60.101,21 €) al Ministeri de Defensa per la mort del seu marit. La petició va ser refusada per resolucions del Ministeri de Defensa 14.3.1979 i 31.10.1979. En canvi, en la **STS, 3a, 18.7.1983**, el Tribunal Suprem estima el recurs contenciós-administratiu i la responsabilitat patrimonial de l'Administració i concedeix la totalitat de la indemnització sol·licitada.

Algunes companyies asseguradores de danys van exercitar una acció de regrés i van exigir ser indemnitzades per l'Estat en les quantitats indemnitzatòries i en les despeses pagades en compliment de les assegurances concertades en relació al vaixell petrolier “Urquiola”.

L'acció de regrés en el cas “Urquiola” es complicava, a més, amb l'existència de diferents asseguradores que cobrien el vaixell –a la pràctica, és freqüent que els vaixells tinguin diferents asseguradores i que existeixi una pluralitat de contractes d'assegurança que cobreixin el mateix risc i interès-. La regulació de l'assegurança marítima està continguda, fins i tot després de la legislació d'asseguracions, als arts. 737-805 del [Codi de Comerç de 1885](#). Concretament, l'art. 782 preveu que: “*Si se hubieren realizado sin fraude diferentes contratos de seguro sobre un mismo objeto, subsistirá únicamente el primero con tal que cubra todo su valor [...]. No cubriendo el primer contrato el valor íntegro del objeto asegurado, recaerá la responsabilidad del exceso sobre los aseguradores que contrataron con posterioridad siguiendo el orden de fechas*”. Actualment, el problema de l'assegurança cumulativa està regulat a l'art. 32 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#) (si no es tracta d'una assegurança marítima): “*Cuando en dos o más contratos estipulados por el mismo tomador con distintos aseguradores se cubran los efectos que un mismo riesgo puede producir sobre el mismo interés y durante idéntico período de tiempo [...] Los aseguradores contribuirán al abono de la indemnización en proporción a la propia suma asegurada, sin que pueda superarse la cuantía del daño. Dentro de este límite el asegurado puede pedir a cada asegurador la indemnización debida, según el respectivo contrato. El asegurador que ha pagado una cantidad superior a la que proporcionalmente le corresponda podrá repetir contra el resto de los aseguradores [...]*”.

A la **STS, 3a, 6.3.1985**, el Tribunal Suprem declara que “*el naufragio del buque “Urquiola” tuvo su causa directa, inmediata y exclusiva en el anormal funcionamiento del servicio público de cartografía marina y de información sobre el mar y litoral*” (“Considerando” 2n) i condemna l’Administració de l’Estat a pagar a diferents companyies asseguradores més de 2.000.000.000 de pessetes (12.020.242’08 €), atès que s’ha produït el funcionament anormal d’un servei públic.

El “Considerando” 7è de la sentència disposa que: “debe tener presente que la subrogación coloca a la compañía aseguradora en el lugar del perjudicado al que ha indemnizado y ello sería suficiente razón para entender que si éste tiene acción para exigir la responsabilidad objetiva [...] igual acción le corresponde al asegurador y de esto es sin duda consciente el propio Estado Español en cuanto que no es presumible que desconozca el reconocimiento que de dicha legitimación activa ha hecho, a instancia de empresas públicas como son la Compañía Ibérica y la Mutualidad de Seguros del Instituto Nacional de Industria, el Consejo de Estado Francés en su resolución de 26 de Julio de 1982, con motivo de indemnización solicitada por entidades a causa de un accidente aéreo ocurrido por anormal funcionamiento del servicio de control aeronáutico; resolución en la que se declara, muy correctamente, que el derecho español concede legitimación activa a las compañías aseguradoras para reclamar al responsable los pagos hechos a los asegurados en indemnización de los daños y perjuicios cubiertos por los seguros concertados”.

Per últim, el naufragi del vaixell “Urquiola” també ha tingut altres conseqüències, com les que es deriven de la **STS, 3a, 28.11.1998**, que es pronuncia sobre els perjudicis dels pescadors de marisc de la Confraria de Pescadors d’Ares que també van reclamar contra l’Administració Pública. La resolució del Ministeri d’Agricultura, Pesca i Alimentació de 19.9.1989 va valorar els danys. La Confraria de Pescadors, que no estava d’acord amb aquesta quantificació, va presentar un recurs de reposició que va ser desestimat per una resolució de 30.11.1990, però estimat per la SAN 26.2.1994. El Tribunal Suprem rebutja el recurs de l’Advocat de l’Estat (que pretèn que s’apliqui un interès del 4% en lloc de l’interès fixat per les Lleis de Pressupostos Generals de l’Estat), d’acord amb el principi de reparació integral del dany i a què el tipus per a calcular els interessos ha de ser el vigent en el moment del meritament.

Poc després varen arribar dos casos d’acció de regrés davant el Tribunal Suprem, però només el primer d’ells va prosperar. En primer lloc, la **STS, 3a, 11.11.1985** resol d’una manera favorable a una acció de regrés d’una companyia asseguradora, en un cas de danys en els productes agrícoles de l’assegurat emmagatzemats en una granja d’un organisme oficial, contra l’Institut Nacional d’Investigacions Agràries del Ministeri d’Agricultura i Pesca. En segon lloc, la **STS, 3a, 11.2.1987** tracta d’un cas en què la companyia asseguradora exerceix l’acció en reclamació de la indemnització pagada a l’assegurat pels danys causats per l’Administració, concretament per un accident d’automòvil degut a l’oli que hi havia a la calçada. El Tribunal Suprem confirma les decisions anteriors i desestima la reclamació: tot i que s’ha acreditat l’existència d’una taca d’oli, no se n’ha pogut demostrar l’origen.

Després d’alguns anys en què el Tribunal Suprem gairebé no va conèixer accions de regrés, han arribat al Tribunal Suprem tres casos contra l’Administració Pública, sobre danys de vaixells –amb alguns fets semblants als del cas del vaixell “Urquiola” i desgraciadament d’actualitat atès l’enfonsament recent del vaixell petrolier “Prestige”-.

- La primera sentència és la **STS, 3a, 27.9.2001**. El 24.7.1992, el vaixell “Ciudad de Badajoz” va embarrancar al Port de València i això li va causar danys a la part inferior i a les hèlices. Les causes varen ser les obres del port i que els Capitans dels vaixells no havien estat informats dels riscos que aquestes obres comportaven, fins cinc dies més tard, quan l’Administració portuària va obligar a l’ús d’un canal amb una balisa de boies laterals per entrar i sortir del port. Amb tot, el vaixell “Ciudad de Badajoz” navegava amb un excés de velocitat. La companyia “Transmediterránea, S.A.” i “MUSINI, Mutua de Seguros de Prima Fija” (la darrera exercint una acció de regrés) reclamen a l’Administració Pública per responsabilitat patrimonial de l’Administració. La petició és desestimada pel Ministeri de Defensa i per la SAN 29.4.1997. El Tribunal Suprem, en canvi, estima el recurs de cassació i condemna l’Administració a pagar el

50% dels danys causats i reclamats: 46.239.468 pessetes (277.904,80 €) a “MUSINT” i 60.969.209 pessetes (366.432,33 €) a “Transmediterránea, S.A.”, atesa la concurrència de culpes entre l'Administració i el Capità del vaixell.

- En segon lloc, la **STS, 3a, 9.4.2002** tracta del naufragi del vaixell “Isla de Hierro”: el 27.10.1992, aquest vaixell va naufragar al Port de Màlaga, quan va xocar contra una escollera mentre intentava esquivar dues pateres no senyalitzades que es trobaven en el canal d'entrada. “Vimar, Seguros y Reaseguros, S.A.”, “Previsión Española Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros, S.A.”, “Cesmar Seguros y Reaseguros, S.A.”, “Aurora Polar, Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros” i “Banco Vitalicio de España, Compañía Anónima de Seguros y Reaseguros” van pagar a l'armador del vaixell una indemnització total de 180.000.000 de pessetes (1.081.821,79 €), que reclamen a la via de regrés-. La SAN 11.4.1997 estima el recurs contenciós-administratiu contra la desestimació presumpta del Ministeri d'Obres Públiques i Transports i concedeix la totalitat de la indemnització sol·licitada. El Tribunal Suprem desestima el recurs de cassació de l'Administració i afirma que, malgrat que l'Administració no és una asseguradora universal dels riscos, la causa del naufragi és l'omissió del servei de vigilància de la navegació marítima i que la conducta de tercers no trenca la relació de causalitat.
- Per últim, la **STS, 3a, 16.5.2002** resol un cas de danys derivats del naufragi del vaixell “Mar Egeo” quan es disposava a entrar al Port de La Corunya. Encara que les diferents versions consultades no expliquen clarament els fets, aquests són prou coneguts: el 3.12.1992, el vaixell grec “Mar Egeo” realitzava una maniobra d'entrada al port, de nit i amb temporal, quan va embarrancar als peus de la Torre d'Hércules; el naufragi posterior va provocar que es vessessin 80.000 tones de petroli amb danys a la flora i a la fauna marina i amb pèrdues econòmiques per a les empreses de la zona. La companyia d'assegurances “AGF, Unión Fénix, Seguros y Reaseguros”, que es va fer càrrec d'alguns dels danys, els reclama contra l'Administració Pública amb l'exercici d'una acció de regrés. La reclamació de l'asseguradora es desestima de manera presumpta pel Ministeri de Foment i per la SAN, Secció 8a, 30.5.2000. El Tribunal Suprem, en canvi, estima el recurs de cassació i concedeix una indemnització de 32.407,26 € (5.392.116 pessetes). En el procés penal previ (que, a més, interromp el termini de prescripció) es va declarar la conducta negligent del Capità del vaixell i també la del pràctic del Port de La Corunya (SAP de La Corunya de 18.6.1997); això determina un funcionament anormal de l'Administració Pública i, per tant, que l'acció de regrés de la companyia asseguradora sigui procedent.

En relació a aquest cas, existeix el [Reial Decret-Llei 6/2002](#), de 4 d'octubre, *por el que se autoriza al Ministro de Hacienda a celebrar acuerdos transaccionales entre el Estado Español, el Fondo internacional de indemnización de daños debidos a la contaminación por hidrocarburos de 1971 y los perjudicados por el siniestro del buque “Mar Egeo” y se concede un crédito extraordinario por importe de 63.625.721,36 €.*

En els darrers anys també s'ha produït un augment notori dels casos coneguts per les Audiències Provincials. Els més destacables en són:

- La **SAP de Salamanca, Sala Civil, 19.5.1997** estima l'exercici de l'acció de regrés de la companyia asseguradora d'un local per la conducta omissiva de l'Ajuntament de Salamanca, en un cas de danys per aigua en el qual s'havia acreditat l'estat defectuós de la xarxa general de clavegueram que va provocar un retorn de les aigües residuals.
- La **STSJ de Galícia, Sala Contenciós-Administrativa, 3.12.1998** permet que la companyia asseguradora “Allianz-Ras Seguros y Reaseguros, S.A.” exerceixi una acció de

regrés contra l'Ajuntament de La Corunya i declara que aquest és responsable pel trencament de la conducció general del clavegueram públic.

- La **STSJ de Cantàbria, Sala Contenciós-Administrativa, 15.1.1999** reconeix la legitimació activa de la companyia asseguradora contra l'Administració (Diputació Regional de Cantàbria) en un cas d'accident de circulació, en virtut de l'acció de l'art. 43 de la [Llei del Contracte d'Assegurança](#).
- La **STSJ del País Basc, Sala Contenciós-Administrativa Secció 3a, 4.3.1999** resol un cas de reclamació de la companyia d'assegurances "Chasyr-Eagle Star, S.A." contra l'Ajuntament d'Eibar, en un cas d'obres a la xarxa de sanejament que causen una inundació.
- Per últim, la **STSJ de Castella i Lleó, Sala Contenciosa-Administrativa, 28.9.2001** nega l'acció de regrés de "Catalana Occidente, S.A." contra l'Ajuntament de Salamanca perquè l'acció ja estava prescrita.

Aquesta acció de regrés de les companyies asseguradores en els casos de responsabilitat patrimonial de l'Administració ha estat qüestionada, especialment quan s'imputa el dany al funcionament normal dels serveis públics. Alguns operadors del dret es pregunten si és desitjable socialment que la col·lectivitat pagui les companyies asseguradores de danys privades en cas de danys causats, per exemple, per un funcionament normal de l'Administració. En aquest sentit, MONTORO i HILL, 2002, pàg. 115, afirmen que "*si [la companyia asseguradora] no es lesionada porque el daño no es antijurídico ya que en la ley se prevé la acción, pero no su éxito, la aseguradora de un particular no puede, una vez ha indemnizado y pagado a su asegurado, reclamar contra la Administración causante del daño por el funcionamiento de los servicios públicos. Y eso está sucediendo [...] Cuando la aseguradora reclama a la Administración lo que ha pagado a sus perjudicados asegurados por los daños que aquella ha causado sería como si las aseguradoras se reasegurasen automáticamente en la medida en que la Administración es solvente; al menos cuando ha existido un funcionamiento normal*". En canvi, també existeixen altres postures: MIR, 2002, pàgs. 223-228, que cita especialment el cas del petrolier "Urquiola", critica que impedir que les companyies asseguradores puguin regressar contra l'Administració Pública obriria una disparitat de règims, generaria problemes pràctics i comportaria la irresponsabilitat administrativa només pel fet que la víctima estigués assegurada.

Al meu parer no ens hauríem de qüestionar l'acció de regrés, en tot cas ho hauríem de fer de la responsabilitat objectiva global de l'Administració (com destaca Oriol Mir al treball ja citat) encara que aquesta tampoc no s'aplica d'una manera rigorosa a la pràctica (en aquest sentit, el treball de Pablo SALVADOR i Juan Antonio RUIZ a *InDret*, [Negligència, causalitat i responsabilitat objectiva de les Administracions Públiques: SSTS, 3a, 24.7.2001](#), que recull la regulació legal i la seva aplicació pels Tribunals, treball al qual em remeto). Aquesta acció de regrés té avantatges semblants a les accions de regrés que s'exerciten contra causants dels danys, quan són persones privades: impedeix que l'Administració Pública no respongui (fomenta la funció preventiva i de control de l'actuació de l'Administració), permet que la víctima cobri la indemnització amb més rapidesa i sense les grans despeses de gestió de la tramitació d'un procediment administratiu, i disminueix les primes. Per aquest motiu, també aquí ens hem de pronunciar a favor de la seva operativitat.

• **Bibliografia**

- ABRAHAM, Kenneth S.: *Insurance Law and Regulation: cases and materials*, The Foundation Press, Inc., Westbury, New York, 1990.
- GÓMEZ CALERO, Juan: “Los derecho de reintegro del asegurador en la Ley de Contrato de Seguro”, a *Comentarios a la Ley de Contrato de Seguro*, VERDERA I TUELLS, Evelio (Coord.), Vol. I, Colegio Universitario de Estudios Financieros, Madrid, 1982, pàgs. 745-752.
- GÓMEZ POMAR, Fernando: “Collateral Source Rule”, a *InDret*, Barcelona, 1999, <http://www.indret.com>.
- “Insurance Benefits, Insurance Subrogation and Imperfect Liability Rules”, a *International Review of Law and Economics*, (en premsa), 2002, (versió consultada: novembre 2001).
- GÓMEZ POMAR, Fernando; ARQUILLO COLET, Begoña: “Danys dolosos i assegurança”, a *InDret*, Barcelona, 2000, <http://www.indret.com>.
- MIR PUIGPELAT, Oriol: *La responsabilidad patrimonial de la Administración. Hacia un nuevo sistema*, Civitas, Madrid, 2002 (especialment, pàgs. 223-228).
- MONTORO CHINER, María Jesús; HILL PRADOS, María Concepción: *Responsabilidad patrimonial de la Administración y contrato de seguro*, Atelier, Barcelona, 2002 (especialment, pàgs. 111-116).
- PRÖLS, Jürgen; KNAPPMAN, Ulrich; VOIT Wolfgang; MARTIN, Anton: *Versicherungsvertragsgesetz Commentar zum VVG, 24, völlig neubearbeitet Auflage*, C.H. Beck, München, 1988, (especialment, pàgs. 446-471).
- REIDA, George E.: *Principles of Risk Management and Insurance*, 4a ed., HarperCollins Publisher Inc., New York, 1992.
- SALVADOR CODERCH, Pablo; RUIZ GARCÍA, Juan Antonio: “Negligència, causalitat i responsabilitat objectiva de les Administracions Públiques: SSTs, 3a, 24.7.2001”, a *InDret*, Barcelona, 2002, <http://www.indret.com>
- SÁNCHEZ CALERO, Fernando (Dir.); TIRADO SUÁREZ, Francisco Javier; FERNÁNDEZ ROZAS, José Carlos; TAPIA HERMIDA, Alberto Javier: *Ley de Contrato de Seguro. Comentarios a la Ley 50/1980, de 8 de octubre, y a sus modificaciones*, 2a ed., Aranzadi, Pamplona, 2001, (especialment, pàgs. 716-737).
- SYKES, Alan O.: “Subrogation and Insolvency”, a *Journal of Legal Studies*, núm. 30, (2001), pàgs. 383-399.
- TATO PLAZA, Anxo: *La subrogación del asegurador en la Ley de contrato de seguro*, Tirant lo Blanch, València, 2002.
- VAUGHAN, Emmet J.: *Fundamentals of risk and insurance*, 6a ed., John Wiley & Sons, Inc., New York, Chichester, Weinheim, Brisbane, Toronto, Singapore, 1992.

• **Taules de jurisprudència citada sobre l'art. 43 de la Llei del Contracte d'Assegurança**

Sentències del Tribunal Suprem

Sala i Data	Ar.	Magistrat Ponent	Parts
3a, 6.3.1985	2807	Díaz Eimil	Companyies d'assegurances "A. P., S.A." i altres contra el Ministeri de Marina i la Presidència del Govern
3a, 11.11.1985	5547	Reyes Monterreal	Companyia d'assegurances "La P.N., S.A." contra l'Institut Nacional d'Investigacions Agràries del Ministeri d'Agricultura i Pesca
3a, 11.2.1987	535	Garralda Valcárcel	"Cresa, S.A." contra el Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme
1a, 20.11.1991	7474	Ortega Torres	"Ges Seguros, S.A." contra "Lasing, S.A." i "Comercial Unión Assurance, S.A."
1a, 7.5.1993	3448	Martínez Calcerrada Gómez	Juan Carlos IG i "Asistencia Sanitaria Interprovincial, S.A." ("ASISA") contra "Europista, S.A."
1a, 29.12.1993	10159	Marina Martínez-Pardo	"Allianz Ercos, S.A." contra la Comunitat de Propietaris de la finca de la Ronda Zamenhof núm. 151 de Sabadell
1a, 5.2.1998	403	Albácar López	"M., Seguros Generales, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A." contra "Transportes B., S.L."
1a, 17.10.1998	7439	Fernández-Cid Temes	de "La Vasco Navarra, S.A. Española de Seguros y Reaseguros" contra "Comercial Unión España Seguros y Reaseguros Generales, S.A." i "Aislamientos Extremeños, S.A."
1a, 25.5.1999	4381	García Varela	"P.U.C.A.S.G." contra "Junta del Puerto de Pasajes", "C.T.B., S.A." i "C.S.C."
1a, 11.10.1999	7423	De Asís Garrote	"Iberia Compañía Anónima de Seguros" contra Mariano MM, "Keldenich, S.A." i "Zurich, S.A."
1a, 27.10.1999	7402	Gil de la Cuesta	Consorci de Compensació d'Assegurances contra "Residencial A-2000, S.A." i "P.R., S.A."
1a, 13.2.2001	853	Martínez-Pereda Rodríguez	"UAP Ibérica Compañía de Seguros Generales y Reaseguros, S.A." contra "Industrias Auxiliares Marteñas, S.A." ("INAMARSA") i "Aplicaciones Alimentarias, S.A." ("APLISA")
1a, 8.6.2001	5537	González Poveda	"Axa, Gestión de Seguros y Reaseguros, S.A." contra "Central de Seguros" ("CAISPA")
3a, 27.9.2001	9183	Sieira Míguez	"MUSINI, Mutua de Seguros de Prima Fija" i "Transmediterránea, S.A." contra el Ministeri de Defensa
1a, 24.1.2002	28	O'Callaghan Muñoz	"Aegón, Unión Aseguradora, S.A." contra Juan Manuel VC (Conseller delegat de "Pesquera Vaqueiro, S.A.")

3a, 9.4.2002	3461	Puente Prieto	“Vimar, Seguros y Reaseguros, S.A.”, “Previsión Española, S.A., de Seguros y Reaseguros”, “Cesmar Seguros y Reaseguros, S.A.”, “Aurora Polar, S.A., de Seguros y Reaseguros”, “Banco Vitalicio Compañía Anónima de Seguros y Reaseguros” contra el Ministeri d’Obres Públiques i Transports
3a, 16.5.2002	4515	Sieira Míguez	“Allianz, Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A.” (abans, “AGF, Unión Fénix, S.A.”) contra el Ministeri de Foment

Sentències dels Tribunals Superiors de Justícia

Tribunal, Sala i Data	AC.	Magistrat Ponent	Parts
Galícia, contenciosa, 3.12.1998	4810	López Keller	“Allianz-Ras Seguros y Reaseguros, S.A.” contra l’Ajuntament de La Corunya
Cantàbria, contenciosa, 15.1.1999	61	Tolosa Triviño	“Allianz-Ras Seguros y Reaseguros, S.A.”, Eliás Manuel SH i Ricardo SV contra la Diputació Regional de Cantàbria
País Basc, contenciosa, 4.3.1999	557	De Rozas Curiel	“Chasyr-Eagle Star S.A.” contra l’Ajuntament d’Eibar
Castilla Lleó, contenciosa, 28.9.2001	i 11	Honorio de García Castro	“Catalana Occidente, S.A.” contra l’Ajuntament de Salamanca

Sentències de les Audiències Provincials

Audiència, Sala i Data	AC.	Magistrat Ponent	Parts
Salamanca, civil, 19.5.1997	1043	No consta	“Banco Vitalicio de España, Compañía Anónima de Seguros y Reaseguros” contra la Comunitat de Propietaris de l’edifici del carrer Pozo Hilera núm. 8 de Salamanca i l’Ajuntament de Salamanca
Madrid, civil Secció 20a, 15.7.1998	1082	Martínez Espinosa Montero de	“Mutua Madrileña Automovilista” contra “La Nueva Corporación, S.A.”, Joaquín RA i Cesáreo MY
Barcelona, civil Secció 12a, 3.9.1998	6459	López-Carrasco Morales	“Allianz-Ras Seguros y Reaseguros, S.A.” contra Javier CB, “Comercial Unión Española, S.A. de Seguros”, la Comunitat de Propietaris del carrer Independència núm. 122 de Barcelona i “Ocaso, S.A.”
Barcelona,	9005	Zamora Pérez	“Winterthur” i Manuel V de ME, Manuel

civil Secció 16a, 7.9.1998					VB, Asunción BV i “Europa, S.A.”
Barcelona, civil Secció 12a, 17.11.1998	8300	Jiménez Gastón	de	Parga	“A.M. Seguros y Reaseguros, S.A.” contra la Comunitat de Propietaris del carrer Consell de Cent núm. 318 de Barcelona, “La Suiza” i “Catalana Occidente, S.A.”.
Barcelona, civil Secció 12a, 29.12.1998	8736	Jiménez Gastón	de	Parga	“La Estrella, S.A., Compañía de Seguros” contra Joaquín RR
Barcelona, civil Secció 13a, 30.4.1999	5343	Díez Noval			“Catalana Occidente, S.A.” contra “Mapfre”
Madrid, civil Secció 9a, 19.7.1999	6893	Moreno García			“Abeille Previsora, S.A.” contra “La Nueva Corporación Mutua de Seguros”
Madrid, civil Secció 10a, 5.2.2000	2980	Illescas Rus			“Ocaso, S.A.” contra “Pan de Mis Hijos, S.L.” i “Lepanto, S.A.”
Madrid, civil Secció 14a, 29.2.2000	3122	Quecedo Aracil			“Pelayo” contra el Consorci de Compensació d’Assegurances
Madrid, civil Secció 11a, 16.3.2000	386	Almazán Lafuente			“AMIC” contra Eduardo MA i “Mutua Madrileña Automovilista”
Madrid, civil Secció 11a, 16.5.2000	1598	Suárez Robledano			“Winterthur, Sociedad Suiza de Seguros” contra “Transportes Boyaces, S.L.”
Madrid, civil Secció 11a, 23.6.2000	3964	Ruiz de López	de	Cordejuela	“Génesis” contra Dolores MP
Barcelona, civil Secció 12a, 25.1.2001	375	Jiménez Gastón	de	Parga	Marco CP i “Banco Vitalicio de España” contra Carlos PG